МЕДИЦИНА, ФАРМАЦІЯ ТА ОСВІТА

УДК 614.23:616–053.2:378.22

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ РІВНІ З ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ СТРАТЕГІЇ З ІНТЕГРОВАНОГО ВЕДЕННЯ ХВОРОБ ДИТЯЧОГО ВІКУ

Г. В. Бекетова, Н. В. Алексєєнко, І. П. Горячева, О. В. Солдатова, Т. М. Гнатенко, М. І. Нехаєнко

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, м. Київ

Вступ. Реформування системи охорони здоров'я в країні вимагає оптимізації її навчальної складової з подальшим впровадженням положень доказової медицини та стандартизації медичної допомоги. Цим вимогам відповідає міжнародна стратегія ВООЗ / ЮНІСЕФ з інтегрованого ведення хвороб дитячого віку, яка почала впроваджуватись на рівні країни з 2017 року. Всі викладачі кафедри дитячих і підліткових захворювань в 2017 році підготовлені для проведення відповідного циклу тематичного удосконалення.

Мета. Удосконалення навчально-методичних підходів до підготовки педіатрів та лікарів по спеціальності «Сімейна медицина» щодо використання в практичній діяльності міжнародної стратегії ВООЗ / ЮНІСЕФ «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку».

Результати. В 2017 році на кафедрі підготований і проведений цикл тематичного удосконалення (ТУ) по стратегії «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку», навчальний план і програму якого затверджено НМАПО імені П. Л. Шупика, після ТУ проведено анкетування слухачів для оцінювання освоєння і важливості застосування стратегії.

Висновки. Обґрунтована необхідність впровадження в план післядипломної професійної підготовки педіатрів, ліка-

рів сімейної медицини міжнародної стратегії ВООЗ / ЮНСЕФ з інтегрованого ведення хвороб дитячого віку та представлені основні методичні підходи до її практичного впровадження як навчальної технології.

Ключові слова: післядипломне навчання, діти, міжнародна стратегія ВООЗ / ЮНІСЕФ з інтегрованого ведення хвороб дитячого віку, методика викладання.

Вступ. Одним із важливих завдань у реформуванні охорони здоров'я в Україні є вдосконалення первинної медико-санітарної допомоги та підвищення якості підготовки спеціалістів для роботи в цій ланці охорони здоров'я. В той же час, економічна нестабільність України вимушує лікарів працювати в умовах мінімальної або відсутньої діагностичної підтримки та низької забезпеченості ліками [1, 2, 3]. Вказане підвищує ризики діагностичних та терапевтичних помилок, в тому числі при веденні дітей. Як відомо, для країн з низьким та середнім рівнем достатку характерні високі показники смертності, перш за все, дітей до 5 років життя (майже 90 %). Основними причинами смертності виступають гострі респіраторні інфекції (частіше пневмонія), діарея, порушення харчування.

Важливим є те, що при звертанні до лікаря більшість дітей мають прояви більш ніж одного захворювання. Зазначене потребує їх інтегрованої оцінки [4, 5]. Саме тому ВООЗ та дитячим фондом ООН ЮНІСЕФ розроблена стратегія «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку» (ІВХДВ) (Integrated Management of Childhood Illness) для дітей віком перших 5-ти років життя, у якій подані алгоритми оптимального ведення найпоширеніших станів, з якими, найімовірніше, стикатимуться медичні працівники первинної ланки медичної допомоги дітям [3, 4, 5].

Стратегія апробована в декількох районах Івано-Франківської та Житомирської області в результаті проведення пілотного проекту, ініційованого ВООЗ. Доказана її висока ефективність та прийняте рішення щодо впровадження на рівні всієї країни. Для цього ВООЗ підготовлено групу Національних тренерів відповідного напрямку, створено Національний моніторинговий центр по впровадженню стратегії, адаптований буклет з основними критеріями, затверджена Клінічна наста-

нова, заснована на доказах і Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку» № 438 від 12.05.2016 [3].

Однак, для ефективного впровадження стратегії на рівні країни цих кроків виявилось недостатньо, оскільки для її засвоєння необхідне проведення 6-ти денних тренінгів для лікарів та медиків середньої ланки. Для цього необхідна достатня кількість викладачів середніх та вищих медичних навчальних закладів, які в повній мірі володіють практичними навичками щодо використання стратегії.

В 2017 році, за підтримки ВООЗ, командою Національних тренерів на базі кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти (НМАПО) імені П. Л. Шупика, було проведено 3 повноформатні тренінги, на яких підготовлено 75 викладачів медичних навчальних закладів.

На сьогодні всі викладачі кафедри (в тому числі і 1 Національний тренер) підготовлені для проведення відповідно циклу тематичного удосконалення, навчальний план і програму якого затверджено НМАПО.

Мета. Удосконалення навчально-методичних підходів до підготовки педіатрів та лікарів по спеціальності «Сімейна медицина» щодо використання в практичній діяльності міжнародної стратегії ВООЗ / ЮНІСЕФ «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку».

Результати. В 2017 році на кафедрі дитячих і підліткових захворювань підготовано і проведено цикл тематичного удосконалення (ТУ) по стратегії «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку», навчальний план і програму якого затверджено НМАПО імені П. Л. Шупика, після ТУ проведено анкетування слухачів для оцінювання освоєння і важливості застосування стратегії.

Навчаючись на циклі, слухачі отримують теоретичні знання та практичні навички щодо ІВХДВ. Лікарі навчаються відповідно до алгоритму методично правильної і систематизованої оцінки найбільш розповсюджених і важливих симптомів і ознак патології. Синдромний підхід ІВХДВ дає можливість визначити проблему зі здоров'ям дитини, класифікувати пацієнта за важкістю стану, послідовно надати допомогу, з урахуванням

реально існуючих можливостей системи охорони здоров'я, а також дозволяє активно залучати членів сім'ї у процес надання медичної допомоги дитині [3].

Залежно від віку дитини, різні клінічні ознаки і симптоми мають різний ступінь статистичної достовірності, діагностичної чутливості і специфічності. Тому в ІВХДВ наведені рекомендації по тактиці ведення хворих для двох вікових категорій: від 0 до 2-х місяців та від 2-х місяців до 5-ти років життя.

Основними принципами стратегії є обов'язковий огляд всіх хворих дітей у віці до 5-ти років з метою виявлення загальних ознак небезпеки, а всі немовлята — ознак дуже тяжкого захворювання. Наявність цих ознак вказує на необхідність термінового направлення дитини до стаціонару. Якщо у дитини відсутні загальні ознаки небезпеки, а у немовляти — ознаки дуже тяжкого захворювання, їх необхідно оглянути на наявність основних симптомів. Для дітей віком від 2-х місяців до 5-ти років життя до основних симптомів відносяться кашель, діарея, лихоманка, інфекція вуха та біль у горлі. У немовлят віком до 2-х місяців життя до основних симптомів відносяться місцева бактеріальна інфекція, діарея та жовтяниця. Крім того, всіх хворих дітей слід рутинно оглянути на предмет стану їх харчування та імунізації, а також інших потенціальних проблем.

В стратегії використовується тільки обмежена кількість клінічних симптомів, що вибрані на основі їх чутливості і специфічності для виявлення захворювання. За комбінацією окремих симптомів захворювання дитини класифікують у одну чи більшу групу симптомів, а не виставляють діагноз. Принципом побудови даної стратегії є алгоритм надання первинної медичної допомоги за «правилом світлофору». Класифікація захворювання базується на системі кольорового кодування:

– «рожевий» означає, що дитину необхідно терміново направити до стаціонару;

– «жовтий» вказує на необхідність початку специфічного амбулаторного лікування;

– «зелений» вказує на можливість догляду вдома.

В процесі ведення захворювання за ІВХДВ використовується обмежена кількість базових лікарських препаратів та стимулюється активне залучення батьків до процесу лікування

та догляду за дитиною. Консультування осіб, які доглядають за дитиною, щодо питань догляду, годування та вживання рідини, а також станів, що потребують негайного звернення за медичною допомогою, є важливим компонентом стратегії [3].

Після навчання стратегії ІВХДВ лікарями сімейної медицини, в тому числі лікарями-інтернами пропонувалося оцінити легкість освоєння і можливості застосування стратегії. Оцінювання проводилося шляхом анкетування слухачів. Позитивно оцінили легкість освоєння і необхідність застосування стратегії 78 % лікарів та 85 % інтернів.

Висновки. В Україні існує необхідність післядипломного навчання педіатрів та лікарів сімейної медицини щодо основних позицій стратегії з Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку, як реалістичного і економічно вигідного синдромного підходу до надання ефективної первинної медичної допомоги дітям. Правильне та ефективне використання стратегії дозволить знизити рівень захворюваності та дитячої смертності, вірогідність їх необґрунтованої госпіталізації, поліпрагмазії в умовах реформ та економічної нестабільності країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волосовец А. П. Интегрированное ведение болезней детского возраста как современная стратегия первичной медикосанитарной помощи детям / А. П. Волосовец, С. П. Кривопустов // Здоровье ребенка. — 2008. — № 1(10). — С. 15–18.
2. Квашнина Л. В. Стратегия интегрированного ведения болезней детского возраста: как научиться использовать стратегию на практике / Л. В. Квашнина, И. Н. Матвиенко // Современная педиатрия. — 2010. — № 6(34). — С. 2526.
3. Наказ МОЗ України «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку». № 438 від 12.05.2016
4. WHO Recommendations for management of common childhood conditions. — 2012.
5. Recommendations for management of common childhood conditions: evidence for technical update of pocket book recommendations: newborn conditions, dysentery, pneumonia, oxygenuse and delivery, common causes of fever, severe acute malnutrition and supportive care. — Geneva, WHO. — 2012.

Учебно-методические аспекты подготовки специалистов на последипломном уровне по внедрению международной стратегии интегрированного ведения болезней детского возраста

Г. В. Бекетова, Н. В. Алексеенко, И. П. Горячева, О. В. Солдатова, Т. Н. Гнатенко, М. И. Нехаенко

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П. Л. Шупика, г. Киев

Введение. Реформирование системы здравоохранения в стране требует оптимизации ее учебной составляющей с послідующим внедрением положений доказательной медицины и стандартизации медицинской помощи. Этим требованиям отвечает международная стратегия ВОЗ/ЮНИСЕФ по интегрированному ведению болезней детского возраста, которая начала внедряться на уровне страны с 2017 года. Все преподаватели кафедры детских и подростковых заболеваний НМАПО имени П. Л. Шупика в 2017 году прошли подготовку для проведения соответствующего цикла тематического усовершенствования.

Цель. Совершенствование учебно-методических подходов к подготовке педиатров и врачей по специальности «Семейная медицина» по использованию в практике международной стратегии ВОЗ/ЮНИСЕФ «Интегрированное ведение болезней детского возраста» (ИВБДВ).

Результаты. В 2017 году на кафедре подготовлен и проведен цикл тематического усовершенствования (ТУ) по стратегии «Интегрированное ведение болезней детского возраста», учебный план и программа котрого утверждены НМАПО имени П. Л. Шупика. Стратегия ИВБДВ включает реалистичный и экономически выгодный синдромный подход к ведению больных на этапе первичной помощи, клиническое ведение наиболее распространенных заболеваний у детей до 5-ти лет. Проходя обучение, слушатели получают теоретические знания и практические навыки ИВБДВ. Освоение и применение стратегии ИВБДВ врачами семейной медицины, в том числе врачами-интернами, позволяет предоставить качественные

медицинские услуги в учреждениях первичной медицинской помощи, следуя простому алгоритму ИВБДВ. Положительно оценили легкость освоения и необходимость применения стратегии ИВБДВ 78 % врачей и 85 % интернов, проходивших обучение.

Выводы. Обоснована необходимость внедрения в план последипломной профессиональной підготовки педиатров, врачей семейной медицины международной стратегиии ВООЗ/ ЮНИСЕФ по интегрированному ведению болезней детского возраста и представлены основне методические подходы к ее практическому внедрению как учебной технологии.

Ключевые слова: последипломное обучение, дети, международная стратегия ВООЗ / ЮНИСЕФ по интегрированному ведению болезней детского возраста, методика преподавания.

Educational and methodological aspects of postgraduate training on implementation of the international strategy of integrated management of childhood illnesses

G. V. Beketova, N. V. Alekseenko, I. P. Goryacheva, O. V. Soldatova, T. M. Gnatenko, M. I. Nekhayenko

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv

Introduction. Health care system reforming requires an optimization of its educational component, with further introducing evidence-based medicine and medical care standardization. These requirements meet WHO / UNICEF Integrated Management of Childhood Illnesses strategy, which has been implementing at the national level since 2017. All lecturers at the Department of Paediatric and Adolescent Diseases are competent to carry out the appropriate thematic advanced training courses.

Purpose. To improve educational and methodological approaches to the training of pediatricians and physicians in the field of Family Medicine on the practical use of WHO/UNICEF Integrated Management of Childhood Illnesses strategy**.**

Results. In 2017 the department pedagogical staff prepared and conducted thematic advanced training courses on the Integrated

Management of Childhood Illnesses strategy, which curriculum and syllabus were approved in NMAPO. The strategy includes practical and cost-effective approach to patients' primary health care management and clinical management of the common childhood illnesses in children under 5 years old. The training includes theoretical and practical parts. The strategy makes it possible for family physicians and interns to provide qualified medical services in primary care institutions. After finishing the training courses 78 % physicians and 85 % interns evaluated the strategy as effective one.

Conclusions. The necessity of introducing WHO / UNICEF Integrated Management of Childhood Illnesses international strategy into educational process for postgraduate training of pediatricians and family physicians has been substantiated. The main methodical approaches to its practical implementation as educational technology have been described.

Key words: postgraduate education, children, WHO / UNICEF Integrated Management of Childhood Illnesses international strategy, training methodology.

Відомості про авторів:

Бекетова Галина Володимирівна — доктор медичних наук, професор, завідуюча кафедрою дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Алексєєнко Наталя Василівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Гнатенко Тетяна Миколаївна — кандидат медичних наук, асистент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Горячева Ірина Павлівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Нехаєнко Марія Іванівна — асистент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії після-

дипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Солдатова Оксана Володимирівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

УДК 614.25:616–053.2+616.1/4–058:378.22:004

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВИГЛЯДІ ТРЕНІНГУ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ПЕДІАТРІЯ ТА ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА

Г. В. Бекетова, О. В. Солдатова, Н. В. Алексєєнко, І. П. Горячева, М. І. Нехаєнко, І. М. Соколенко

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, м. Київ

Вступ. Післядипломна освіта відіграє провідну роль у безперервному професійному навчанні лікарів педіатрів та лікарів загальної практики — сімейної медицини. Тренінг, як сучасна форма інтерактивного навчання відповідає сучасним потребам підвищення мотивації до усвідомлення нових джерел інформації з подальшим використанням їх у своїй практичній діяльності.

Мета. Підвищити мотивацію та ефективність навчання лікарів на етапі післядипломної освіти завдяки застосуванню інтерактивного методу у вигляді тренінгу.

Матеріали і методи. Основні принципи андрагогіки базуються на орієнтації навчання дорослих на вирішенні існуючих проблем, участі дорослого у плануванні та оцінюванні свого навчання та використання особистого досвіду (у тому числі і негативного) в учбовому процесі. Отже, навчання буде ефективним тільки тоді, коли можливості навчання будуть відпові-